

שם מתפעלים בינם לבין עצמם מהדברים, התפלא כנגדם ואמר: וכי חידוש אומר אני לכם, האם אצלכם אין הדברים כן). עוד היה מקשה, וכי כל כך לא כשירה הייתה אשת רב, שכל מאכל שהיה מבקש ממנה, הייתה עושה בדווקא להיפך.

וביאר, שאדרבה, רב היה מבקש מאשתו בכל פעם רק את הנצרך לפי ענייני עבודתו, כדי לשבר גופו ותאוותיו. אם לצורך עבודתו היה צריך לטלופחי היה מבקש טלופחי, ואם היה נצרך לחימצי ביקש ממנה חימצי. דביתיהו, מתוך דאגה לבריאותו ולשלמות גופו (אולי ג'כ לפי מחשבתה, לצורך שלימות עבודתו), הייתה עושה עבורו את שהיה נראה לה לנכון. ובכל זאת אמר ליה לבריה את לא תעביד הכי, שאע"פ שנחסר לו לצורך שלימות עבודתו כשלא עשתה כפי שביקש, הרי שכיון שיש בזה "למד לשוננו דבר שקר", שלא יעשה כך.

אגב אורחיה נזכיר כאן, את שהיה אומר רבינו פעמים רבות. ומדייק במאמר העולם 'רצונו של אדם זהו כבודו'⁴³ רצונו דייקא, ולא חשקו ותאוותו. לפי שב' עניינים נפרדים הם: רצון, וחשק. ואדרבה המכבד את תאוותיו של חבירו אין לך פחיתות כבוד מזה. שמראה לו שתאוות גופו שלטת על רצונו⁴⁴. (דרך משל, מי שלצורך בריאותו עליו להימנע מאכילת דבר המזיקו, אינו רוצה בו אך יכול לחשוק בו רבות ולהתאוות אליו. מילתא דפשיטא היא, כי המכבדו באמת, לא יציע לו דבר זה המזיקו, לא רק מתוך דאגה לבריאותו, אלא מאחר ומכבדו שזהו רצונו). ומה שמפורסם מאישי המוסר בשם הגרי"ס שהדאגה ל'עולם הזה' של הזולת הוא ה'עולם הבא' שלי, אין הדברים מדוקדקים, שכן אין פחיתות גדולה מלומר לחברי הרי אתה שבוי ביד יצרן ותאוותך.

בהרבה הזדמנויות⁴⁵ היה שוטח קמי ר' אהרן דברים שנתחדשו בבתי המדרש לשמוע מה דעת רבו⁴⁶. סיפר שדן לפני אביו ר' מענדיל בדעת הרמב"ם שכלל את המתרפא בד"ת בין אלו שאין להם חלק לעוה"ב, שא"כ אסור לומר תהילים על החולה. והשיבו אביו, פשיטא שכן הוא. עוד אמר לו בשם חמיו הח"ח שמה שאנו נוהגים לומר תהילים קודם שאנו מתפללים על החולה בנוסח 'מי שברך', אין זה אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה⁴⁷. משכך, סבר רבינו שאין מקום לניגון עצוב באמירתם⁴⁸. אך כשאמר כן לר' אהרן, לא הסכים עמו

43 אולי מקורו מהתוס' בקידושין לא: בד"ה ר' טרפון בסו"ד.

44 היה מאריך הרבה בשיעורים במס' קידושין, בסוגיא דתלייהו וזבין, בדבר חילוק גדול זה בין חשק לרצון. היה אומר שאצל השלימים רצונם נעשית לחשקם, אבל הפחותים הופכים את חשקם לרצונם. ויש בזה עומק גדול למתבונן.

45 היה רגיל לומר שמה שזכה לקבל הרבה מר' אהרן, הוא משום שהעזי פניו לשאלו הרבה.

46 היה רגיל לומר, שבדורות קודמים, ברור היה שפסקי ההלכה למעשה, נובעים מתוך עמל בסוגיות הגמרא, ומוטלים על מי שעמלו בתורה. ורעק"א והחת"ס והנו"ב ועוד מרבתינו, עיקר עסקם היה בהרצת תורה לתלמידים, וחינכו בזה את תלמידיהם. כשניצבה שאלת הימום הבהמות (אם נטרפות קודם שחיתן, ממכת החשמל) בפני רח"ע, שלח לשאול שאלה זאת קמיה שלשת ראשי הישיבות שהיו מפורסמים בדורו. והיה רבינו מיצר על כך שהיום נעשה מקצוע של 'פוסק', אף ללא עמל ויגיעה בסוגיות הש"ס, ועיין מה שנכתב על כך בהמשך המאמר.

47 כמבואר בירושלמי ברכות פ"א ה"א.

48 אף שכך הנהיג בישיבה, מ"מ כשבן תורה יקר ומופלג מבני הישיבה (הבחור דוד גלזר זצ"ל) היה חולה

והביא ראייה לדבריו שפעם אחת נפלה פצצה על גג בית מדרשו של הגר"א, והיה חשש גדול שתתפוצץ. הגאון עלה עם הקהל לגג בית המדרש, ואמרו ז' פעמים פרק יענך, והועיל⁴⁹.

דעתו של ר' אהרן הייתה, שג'לטין הנעשה מדגים שאינם טהורים אסור באכילה (ולא כפי שמפורסם בשם הגר"ע). פעם שאלו רבינו עבור חולה שנוקק לתרופה מסוימת, הנלקחת בקפסולה עשויה ג'לטין. השיב לו ר' אהרן כמסתפק לאיסור. ותיכף שלח אחריו שחזור בו, לפי שתרופה כה"ג הוי שלא כדרך אכילתו והוא מותר ודאי. והוסיף רבינו כי לא היה זה מחמת פקוח נפש, אלא שכך הייתה דעתו של ר' אהרן⁵⁰.

פעם דן לפני ר' אהרן בדין ארבעה מינים, שחלוק דינם של לולב אתרוג והדס; בהם נאמר בתורה שצריך מין מסוים, והסימנים שנוכרו בגמרא הם לברר מהו מין זה. ומשכך, הרכבה אסורה בהם שכן אינו המין שאמרה תורה. מדינה של ערבה; בה לא נאמר דין של מין ערבה, אלא בעינן שיהיה ערבי נחל. ואם כן, אינה נפסלת בהרכבה, כל שיש לה הסימנים שהוזכרו בגמרא. ונהנה ר' אהרן, והיה נראה שהסכים עמו. והיות והיה משמש הרבה את רבו, היה ג"כ אוגד את לולבו. ובהגיע חג הסוכות אגד לו בלולבו ענפים שהיו גדלים במקום מגוריהם, (מהמין הנקרא 'ערבה בוכייה') שהיה בהם את כל סימני הערבה, אלא שמעולם לא היו רגילים להשתמש בהם למצווה. בראות זאת ר' אהרן, החמיץ פניו, ואמר לו להביא מהמין הרגיל.

בהיות רבינו בשיבת לייקווד היה רבינו ה'בעל קורא' בשיבה⁵¹, עמל וטרח בגדרי סוגיא זו לברר הלכותיה, כאשר היה עוסק בכל סוגיה שנודמנה תחת ידו במקרי הזמן, והציע ספיקותיו בפני ר' אהרן. כשנפתטה השמועה אודות חידושו של הגר"ז על שם אדנות, אשר ביאר כי "לא כשם שאני נכתב אני נקרא" היינו שבקריאת השם צריך לקרא מתוך הכתב – שם אדנות, דן לפני ר' אהרן שזה דווקא בקריאת השם אבל בכל קרי וכתוב כגון ישכבנה-ישגלנה, בטחורים-בעפולים א"צ מן הכתב⁵². וכשקרא בתורה פרשה זו, הרים ראשו וקרא על פה, וראה שר' אהרן נהנה מכך.

בשנות צעירותו, היה רבינו מעשן. פעם אחת חזר עם ר' אהרן מאמירת תשליך, בבין השמשות של מוצאי יום טוב השני של ר"ה, והחזיק בידו סיגריה בוערת, ובתוך כך שאל את

מסוכן, אסף עשרה מבני הישיבה בליל יו"כ, וביקשם לומר כמה מזמורי תהילים בהתעוררות. ואמר שאין זה בכדי לעמוד בתפילה מתוך דברי תורה, אלא מתוך התחזקות באמונה. לפי שסגולת פרקי התהילים הנאמרים בהתעוררות, להשריש האמונה בלב. ומתוך כך לעמוד בתפילה.

49 והשיב לו רבינו, שפצצה אשר היה זמן לומר ז' פעמים פרק יענך ועדיין לא התפוצצה, אין ממנה ראייה. 50 עיין במשנת ר' אהרן מה שנדפס מזה באורך.

51 א' מתלמידי הישיבה, כשהיה עולה לתורה, היה מעיין בתוקף בצורת הכתב. וכל פעם שקבל עליה, היה מוצא טעויות שאלות וספיקות בכשרות הס"ת, רבינו חרה אפו ע"ז, ואמר שאין שום היתר לחפש טעויות בס"ת שהוחזק בכשרות. כששאל בדבר את ר' אהרן, ענהו: פשיטא שהוא אסור, וזה חילול השם וחילול הס"ת.

52 אמנם אח"כ הסתפק אם האותיות השוות במילים אלו (כגון 'נה' שבסוף ישכבנה-ישגלנה), הם בכלל הקרי והכתיב, וממילא חזר דינם לקראם מתוך הכתב.